

Antoni Śledziewski

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa za okres od 18 października 1972 do 17 października 1974 r

Rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza 10, 141-149

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

deusz Ulewicz (Kraków), dr Ryszard Wojciechowski (Warszawa), prof. dr Kazimierz Wyka (Kraków), prof. dr Czesław Zgorzelski (Lublin). W skład Głównej Komisji Rewizyjnej zostali powołani: mgr Maria Bokszczanin, doc. dr hab. Barbara Kocówna, prof. dr Maria Straszewska, a w skład Sądu Honorowego: mgr Leszek Kamiński, doc. dr hab. Izabela Lewańska, dr Szczepan Wacek (Warszawa).

Po wyborach poświęcono sporo czasu dyskusji nad miejscem przyszłego Zjazdu Delegatów Towarzystwa w 1976 r. Ostatecznie ustalono, iż Zjazd odbyć się ma w Toruniu. Na zakończenie obrad prof. dr E. Jankowski podziękował Zarządowi Oddziału Słupskiego, władzom miasta i uczelni słupskiej za zorganizowanie Zjazdu. Przewodniczący obrad mgr F. Zahradnik podziękował wszystkim zebranych za czynny udział w Zjeździe, życzył im owocnej pracy i spotkania się za dwa lata na Zjeździe następnym.

Folklorystyczna Sesja Naukowa. Sesja odbyła się 18 i 19 października w godzinach przedpołudniowych. Pierwszy dzień poświęcony był referatowi prof. dr Marii Janion oraz komunikatom. W drugim dniu odbyło się konwersatorium pod kierunkiem prof. dra Czesława Hernasa na temat: Co to jest język folkloru? Po wprowadzającej wypowiedzi prof. Hernasa w interesującej dyskusji zabierali głos następujący uczestnicy konwersatorium: dr Roch Sulima, dr Jerzy Bartmiński, autor książki *O języku folkloru*, wokół której koncentrowało się wiele wypowiedzi dyskusyjnych, następnie dr Jerzy Kopeć, doc. dr Aleksander Bereza, dr Krystyna Jagiełło, dr Jan Drzeżdżon oraz Gracjan Fijałkowski. Część materiałów dyskusji ma być opublikowana w „Literaturze Ludowej”. Na zakończenie obrad doc. dr F. Homa podziękował prof. dr Cz. Hernasowi za kierownictwo naukowe sesji folklorystycznej, a wszystkim dyskutantom za wkład naukowy do sesji.

(Na podstawie protokołów Ireny Bryk i Heleny Bąk ze Słupska oraz sprawozdania dla PAN mgr A. Śledziewskiego)

Antoni Śledziewski

SPRAWOZDANIE

z działalności Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza
za okres od 18 października 1972 r. do 17 października 1974 r.
wygłoszone na Zjeździe Delegatów Oddziałów w Słupsku (fragmenty)

Przedkładając Zjazdowi sprawozdanie ze statutowej działalności Towarzystwa w okresie upływającej dzisiaj kadencji Zarządu Głównego postanowiliśmy nie ograniczać się jedynie do podania ogólnych informacji wynikających ze sprawozdań Oddziałów, ale dokonać również pewnej analizy porównawczej — a tym samym i oceny — działalności niektórych naszych Oddziałów, co może być i kontrowersyjne, i dla nas samych nieco kłopotliwe, ale co w naszym przekonaniu może przyczynić się do pewnego uświadomienia sobie istoty i rozmiarów niektórych trudności i osiągnięć Towarzystwa jako całości. Być może uświadomienie to —

a nawet pewna polemiczność w ocenie tych osiągnięć i trudności — może okazać się przydatne, gdybyśmy zechcieli podjąć pewną próbę takiego określenia charakteru i kierunków działalności Towarzystwa, które byłyby najodpowiedniejsze zarówno ze względu na jego tradycję jak i zadania współczesne. Wprawdzie jesteśmy przekonani — a przekonanie to opiera się na ocenie naszego Towarzystwa przez Polską Akademię Nauk — że działalność nasza dobrze służy interesom nauki i popularyzacji literatury, ale czujemy jednocześnie znaczny niedosyt, gdy próbujemy konfrontować nasze osiągnięcia i możliwości. Aby je pełniej sobie uświadomić chcemy przypomnieć na wstępie podstawowe dane organizacyjne Towarzystwa i — najogólniej choćby — porównać je z danymi charakteryzującymi inne towarzystwa humanistyczne podległe Wydziałowi I PAN, a następnie analogiczne porównania przeprowadzić między naszymi Oddziałami.

Przed dwoma laty, na Zjeździe w Lublinie, Delegaci naszego Towarzystwa reprezentowali 27 Oddziałów i ponad 1200 członków. W stosunku do poprzedniego Zjazdu, tj. do roku 1970, oznaczało to znaczny wzrost szeregów Towarzystwa, bo z 24 do 27 Oddziałów i z 1050 do ponad 1200 członków. Była to wtedy liczba Oddziałów, jakiej Towarzystwo nasze nigdy przedtem nie osiągnęło, a liczba członków stała się bliska maksymalnej dotąd liczbie z 1951 r., tj. z pierwszego okresu umasowienia Towarzystwa.

Na Zjazd do Słupska przybyliśmy z dalszymi osiągnięciami organizacyjnymi. Towarzystwo nasze liczy obecnie 29 Oddziałów i około 1230 członków. W roku 1973 nie powstał żaden nowy oddział, a liczba członków spadła nawet w stosunku do roku 1972. Ale spadek ten był zjawiskiem naturalnym i pozytywnym, ponieważ był wynikiem przeprowadzonej w kilku oddziałach weryfikacji członków i skreślenia tych osób, które od dłuższego czasu nie opłacały składek i nie utrzymywały kontaktów z Towarzystwem. Tego rodzaju porządkowanie stanu organizacyjnego Towarzystwa powinno być — naszym zdaniem — prowadzone nadal choćby miało to zmniejszyć jego stan ilościowy. Stan z roku 1973 został jednak szybko wyrównany i nawet znacznie przekroczony, bo już w styczniu 1974 r. został reaktywowany Oddział w Szczecinie — istniejący tam w latach 1953-1964 — oraz powołany nowy Oddział w Grójcu. Oddział Grójecki powstał w wyniku reorganizacji Oddziału (o charakterze międzypowiatowym) zlokalizowanego w Rembertowie przy Instytucie Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych, który od początku swego istnienia miał poważne trudności organizacyjne wynikające z jego specjalnej lokalizacji, tj. z wręcz niemożliwego utrzymywania ze sobą stałych kontaktów przez członków zamieszkałych w różnych powiatach woj. warszawskiego. W końcu września br. powstał nowy Oddział w Sosnowcu.

Towarzystwo nasze posiada obecnie Oddziały w 29 miastach z ogólną liczbą członków około 1230. Najmniej członków — bo zaledwie 15 — ma Białystok, a najwięcej — 189 — Warszawa. Stosunkowo mało, jak na duże ośrodki uniwersyteckie, mają członków również Oddziały w Toruniu i Wrocławiu.

Stan organizacyjny innych większych towarzystw humanistycznych przedstawia się następująco: 1. Polskie Towarzystwo Archeologiczne miało w 1966 r. około 2700 członków, 26 oddziałów, 4 czasopisma i 2 serie wydawnicze; w 1973 r. — 2975 członków, 3 czasopisma, 2 serie wydawnicze, zorganizowało 578 odczytów. 2. Polskie Towarzystwo Historyczne: 1966 r. — ok. 2000 członków, 40 oddziałów, 4 czasopisma periodyczne, 7 nieperiodycznych i 2 serie wydawnicze („Biblioteka Słupska” i „Documenta Silaesia”); 1973 r. — 2731 członków, 42 oddziały, 12 czasopism, 2 serie wydawnicze, 479 odczytów. 3. Polskie Towarzystwo Ludoznawcze: 1966 r. — 721 członków, 20 oddziałów, 3

czasopisma i 5 serii wydawniczych; 1973 r. — 732 członków, 19 oddziałów, 3 czasopisma, 6 serii wydawniczych, 152 odczyty. 4. Towarzystwo Miłośników Języka Polskiego: 1966 r. — 803 członków, 16 kół terenowych, 1 czasopismo i 1 seria wydawnicza; 1973 r. — 1104 członków, 18 kół terenowych, 1 czasopismo, 1 seria wydawnicza, 101 odczytów. 5. Polskie Towarzystwo Psychologiczne: 1966 r. — około 1000 członków, 12 oddziałów i 1 czasopismo; 1973 r. — 1254 członków, 16 oddziałów, 1 czasopismo, 405 odczytów. 6. Polskie Towarzystwo Socjologiczne: 1966 r. — około 600 członków, 7 oddziałów i 1 wydawnictwo ciągle nieperiodyczne; 1973 r. — 927 członków, 10 oddziałów, 1 czasopismo, 90 odczytów.

Pozostałe towarzystwa humanistyczne (9) dotowane przez Wydział I PAN liczą od 200 do około 500 członków i zaledwie po kilka oddziałów (wyjątek stanowi tu Polskie Towarzystwo Filologiczne, które przy 450 członkach posiada 14 kół terenowych) oraz posiadają po 1 czasopiśmie bez serii wydawniczych.

W grupie 16 towarzystw humanistycznych podległych Wydziałowi I PAN Towarzystwo Literackie im. A. Mickiewicza zajmuje 4 miejsce — po Towarzystwie Archeologicznym, Towarzystwie Historycznym i Psychologicznym — pod względem liczby członków i drugie miejsce — po Towarzystwie Historycznym — pod względem liczby oddziałów. Pod tym względem należymy więc do czołówki. Ale i działalność naukowa i popularyzacyjna naszego Towarzystwa jest także wysoko oceniana przez Wydział I PAN oraz Radę Towarzystw Naukowych i Upowszechnienia Nauki przy Prezydium PAN. W programowym referacie tej Rady wygłoszonym na konferencji przedstawicieli towarzystw naukowych zorganizowanej w dniu 11 kwietnia 1973 r. w ramach przygotowań do II Kongresu Nauki Polskiej profesor Tadeusz Cieślak powiedział m.in.:

„Towarzystwo Literackie im. A. Mickiewicza obok dawnych inicjatyw naukowych i wydawniczych, przejętych najczęściej przez Instytut Badań Literackich PAN, szczyty się regionalnymi badaniami naukowymi, ogólnopolskim Zjazdem Prusa w 1946 r., organizowaniem corocznych zjazdów połączonych z sesjami naukowymi nawet w miastach powiatowych (Piotrków Trybunalski).

Towarzystwo organizuje specjalne wycieczki związane z historią literatury (np. szlakiem Kochanowskiego, do Lipiec Reymontowskich, do Opinogóry). Z reguły podczas swoich zjazdów organizuje wycieczki do zakładów przemysłowych, co stanowi ważny czynnik społecznego kontaktowania się humanistów z produkcją i klasą robotniczą oraz inteligencją techniczną”.

Ale — bądźmy szczerzy — pochwały te dawałyby o wiele większą satysfakcję, gdyby: po pierwsze — nie wymieniały zasług Towarzystwa już sprzed wielu lat (Zjazd Prusa, inicjatywy naukowe, badania regionalne), i po drugie — nie następowały w szeregu pochwał innych towarzystw naukowych w tym także towarzystw o wiele od nas mniejszych a także z o wiele mniejszą tradycją. Tymczasem w tymże referacie wysoko podniesiono zasługi: 1) Towarzystwa Logopedycznego, które choć „nie istnieje jeszcze 10 lat, a już wykazać się może poważnymi osiągnięciami”; 2) Towarzystwa Filozoficznego, które „było współgospodarzem wraz z Komitetem Nauk Filozoficznych PAN i Institut Internationale de Philosophie międzynarodowego spotkania filozofów w Warszawie”; 3) Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, które „obfituje przede wszystkim w inicjatywy naukowe, jak np.: *Atlas etnograficzny ziem polskich*, seria „Prace i materiały etnograficzne”, badania terenowe folkloru różnych regionów kraju, przygotowanie „skansenów”, *Atlas Polskich Strojów Ludowych*, wydanie *Dzieł wszystkich* Oskara Kolberga, badania polsko-czesko-słowacko-rumuńskie osadnictwa Karpat [...] Wykorzystywanie

radia dla działalności popularyzatorskiej, udzielanie porad folklorystycznych amatorskim zespołom regionalnym, współpraca z placówkami kulturalnymi przy organizacji wystaw i konkursów sztuki ludowej”; 4) Polskiego Towarzystwa Archeologicznego, które koncentruje się wokół zagadnień popularyzacji archeologii i numizmatyki i które jest jedynym reprezentantem numizmatyki wobec braku odpowiednich katedr czy zakładów; 5) Polskiego Towarzystwa Historycznego, które w referacie tym jest ocenione szczególnie wysoko ze względu na jego działalność wydawniczą, naukową i popularyzacyjną z podkreśleniem jego „specyficznych form przeprowadzania ogólnokrajowych, periodycznych zjazdów naukowo-organizacyjnych z udziałem pracowników szkół wyższych, nauczycieli, amatorów wiedzy historycznej” oraz „organizowania wycieczek szlakami ważnych wydarzeń historycznych, wystaw dokumentów, zwiedzania zabytków przy informacji na wysokim poziomie naukowym, coraz szersze wykorzystywanie telewizji i radia dla tej pracy.”

W dalszym ciągu tego referatu wymienia się żywe zainteresowanie towarzystw humanistycznych kontaktami z analogicznymi towarzystwami za granicą, wymianą wydawnictw „uzupełnianą wymianą osobową”, udział w międzynarodowych konferencjach i kongresach oraz postulowanie stworzenia możliwości zapraszania cudzoziemców na własne konferencje i wykorzystywanie ich zaproszeń. Niech wybaczone nam będzie to obszernie odwołanie się do działalności innych humanistycznych towarzystw naukowych, ale — jak sądzimy — może ono być właśnie okazją do głębszego uświadomienia sobie rangi naszych osiągnięć oraz rozmiarów naszych możliwości.

Uzupełniając przytoczone wyżej liczby charakteryzujące stan organizacyjny naszego Towarzystwa liczbą wygłaszanych rocznie ponad 200 odczytów (pod tym względem przewyższają nas tylko trzy towarzystwa: PTA, PTH i PTP) oraz posiadaniem własnego — o stosunkowo wysokim nakładzie — czasopisma i własnej serii wydawniczej, możemy uważać się za społeczno-naukową organizację posiadającą szerokie możliwości oddziaływania na środowisko naukowo-polonistyczne. Czy możliwości te wykorzystujemy w pełni?

Wśród naszych 29 Oddziałów 19 zlokalizowanych jest w miastach posiadających wyższe uczelnie z kierunkami humanistycznymi i z tymi uczelniami współpracujących, a 10 Oddziałów zlokalizowanych jest w miastach powiatowych lub wojewódzkich (np. Koszalin) nie posiadających uczelni wyższych typu humanistycznego. Takie usytuowanie Oddziałów może mieć — ale nie musi — pewien wpływ na charakter i kierunek ich działalności.

Charakteryzując szczegółowiej działalność odczytową Towarzystwa w okresie, który jest przedmiotem tego sprawozdania musimy dokonać pewnego uproszczenia i operować tutaj danymi liczbowymi za lata kalendarzowe 1973 i 1974, a nie za okres kadencji Zarządu, tj. od 18 października 1972 r., ponieważ nie byłoby możliwe wydzielenie z danych za rok 1972 tych odczytów, które wygłoszone zostały po 18 października a przed 31 grudnia 1972 r. (wiele Oddziałów podaje bowiem jedynie nazwiska prelegentów i tytuły odczytów bez wymieniania dat wygłoszenia). W roku 1973 w oddziałach Towarzystwa odbyło się około 190 odczytów, z których znaczna część została przygotowana specjalnie na sesje naukowe i popularnonaukowe, w tym często na sesje o znacznym rezonansie naukowym i społecznym. W roku tym nastąpił więc pewien spadek liczby odczytów w stosunku do roku 1972 (o około 20), co wynika przede wszystkim stąd, że w roku 1973 aż dwa oddziały nie zorganizowały żadnego odczytu (reorganizacja oddziałów, z powodu reorganizacji Okręgowych Ośrodków Metodycznych, przy których były zlokalizowane) i aż 5 oddziałów zorganizowało zaledwie po: 1 (Kraków),

2 (Gdańsk) lub 3 odczyty (Cieszyn, Katowice i Olsztyn), oraz stąd, że we wrześniu i październiku 1973 r. zmuszeni byliśmy przyhamować nieco inicjatywy odczytowe oddziałów, wobec zarysowujących się na końcu roku poważnych trudności finansowych i przewidywanej konieczności zawieszenia działalności odczytowej w ogóle w listopadzie i grudniu, gdyby Polska Akademia Nauk nie mogła nam przekazać dodatkowej subwencji na działalność.

W kręgu zainteresowań większość oddziałów naszego Towarzystwa wyróżniała się przede wszystkim tą problematyką naukową i popularną, która wynikała z ilościowych rocznic literackich, dydaktycznych potrzeb nauczycieli lub kulturalnych inicjatyw i potrzeb środowiska, w którym oddziały działają.

Obok tematów historycznoliterackich zwiększyła się nieco liczba tematów społecznych, uwzględniających aktualne zjawiska literackie, rodzące się nowe problemy z pogranicza literatury i filmu, literatury i telewizji, literatury i radia, gatunków literackich, języka literackiego i jego różnych środowiskowych odmian.

Szczególne zapotrzebowanie na różne tematy współczesne zgłaszały oddziały zlokalizowane w miastach nie posiadających własnych ośrodków polonistyczno-naukowych, co wynikało często z dydaktycznych potrzeb nauczycieli szkół średnich oraz z organizowania przez te oddziały odczytów i sesji popularnonaukowych dostępnych dla wszystkich miłośników literatury i nauki o literaturze, a więc odczytów o problematyce niezbyt specjalistycznej i wąskiej.

W roku 1973 niektóre Oddziały — w tym większość zlokalizowanych w ośrodkach powiatowych — wykazało się zarówno dużą liczbą odczytów jak też organizacją interesujących sesji. Wystarczy porównać liczby odczytów wygłoszonych np. w Częstochowie (20), Elblągu (12), Łomży (9), Piotrkowie (8), Opolu (9), Przemyślu (10) i Rzeszowie (15) z liczbą odczytów wygłoszonych w niektórych ośrodkach uniwersyteckich, jak np. w Krakowie (1), Gdańsku (2), czy Katowicach (3), choć Katowice i Kraków musimy usprawiedliwić tym, że Oddział Katowicki przechodzi poważne kłopoty organizacyjne i lokalowe spowodowane przeniesieniem polonistyki Uniwersytetu Śląskiego do Sosnowca i przejściowym pozbawieniem Oddziału możliwości organizowania zebrań, a Oddział Krakowski śmiercią prezesa oraz dwuletnim pobytem za granicą wiceprezesa i obecnie p.o. prezesa Oddziału.

Szereg oddziałów zorganizowało również interesujące sesje naukowe i popularnonaukowe, które spotkały się z dość żywym oddźwiękiem w środowisku polonistycznym i poza nim. I tak np. Oddział Opolski zorganizował w pierwszym półroczu 1973 r. — wspólnie z Klubem MPiK — sesję poświęconą dorobkowi wolskiej nauki o literaturze (referaty wygłosili profesorowie: K. Wyka, J. Trzynadłowski i W. Studencki), a w drugim półroczu sesję poświęconą Gałczyńskiemu i Tuwimowi w dwudziestą rocznicę ich śmierci (referaty wygłosili profesorowie: J. Trzynadłowski i W. Studencki).

Oddział Częstochowski, obok swoich 20 odczytów wygłoszonych w ciągu 1973 r. przygotował do druku kolejny, XXVII tom „Komunikatów Naukowych” i był współorganizatorem wspólnie z Klubem MPiK sesji poświęconej Molierowi w 300 rocznicę jego śmierci.

Oddział Łomżyński zorganizował w czerwcu 1973 r. sesję poświęconą literaturze staropolskiej, na której odczyty wygłosili: prof. J. Krzyżanowski, prof. W. Doroszewski, doc. dr T. Kostkiewiczowa, dr B. Otwinowska i doc. dr J. Lewański. Sesja ta stanowiła część szeroko zakrojonej imprezy oświatowo-kulturalnej pod nazwą „Święto Kultury Staropolskiej”.

Oddział Rzeszowski, wspólnie z Towarzystwem Przyjaciół Regionu Lasowickiego w Stalowej Woli i Towarzystwem Miłośników Ziemi Nizańskiej w Nisku, zor-

ganizował sesję popularnonaukową poświęconą działalności naukowej i pedagogicznej prof. Michała Janika.

Sesja ta została zorganizowana nie w Rzeszowie, a w Ulanowie nad Sanem, gdzie przez długie lata mieszkał, zmarł i został pochowany profesor M. Janik.

Oddział Wrocławski wspólnie z Instytutem Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego zorganizował w październiku 1973 r. ogólnopolską sesję naukową poświęconą „stereotypowi w literaturze”, na której wygłoszono 6 referatów.

Ponadto sesje podobne zorganizowały oddziały w Słupsku — „Ziemia koszańska w literaturze” (5 referatów), Toruniu — działalność naukowa i dydaktyczna prof. R. Pollaka (3 referaty) i Warszawie — „w trzechsetną rocznicę śmierci Moliere” (2 referaty).

Oddział Warszawski zorganizował ponadto dwa spotkania o specjalnie uroczystym charakterze: w dniu 19 marca 1973 r. było to wręczenie dyplomów Członków Honorowych Towarzystwa prof. dr Z. Szmydtowej i M. Jastrunowi, po czym M. Jastrun wygłosił odczyt pt. „Wokół przekładu poetyckiego”; w dniu 8 października 1973 r. — uroczyste wręczenie prezesowi Towarzystwa prof. J. Krzyżanowskiemu książki pt. *Dzieło Juliana Krzyżanowskiego*, stanowiącej bibliografię Jego prac, wydaną przez Oddział Warszawski i PIW z okazji 60-lecia debiutu naukowego Profesora. Po tej uroczystości Profesor Krzyżanowski wygłosił odczyt pt. „Na tropach autografów Sienkiewicza”.

Nie wszystkie niestety oddziały okazały się w roku 1973 dostatecznie aktywne. Niektóre z nich osłabiły swoją działalność ze względu na różne trudności organizacyjne lub zmiany w składach Zarządów (Kraków, Katowice), inne przechodziły reorganizację lub tylko trudności organizacyjne będące wynikiem przekształcenia dotychczasowych Okręgowych Ośrodków Metodycznych w Oddziały Instytutu Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych oraz zmiany charakteru ich działalności (np. Olsztyn, Koszalin, Rembertów). W roku bieżącym Olsztyn np. znakomicie nadrobił swoje zaległości z roku 1973, Rembertów uległ zupełnej likwidacji, a tylko Koszalin — niestety — pozostał na tej samej co w 1973 r. pozycji i jako jedyny w Towarzystwie nie zorganizował w 1974 r. ani jednego odczytu.

W roku bieżącym — podobnie jak w 1973 — wiele oddziałów zorganizowało również sesje naukowe i popularnonaukowe. Np. Oddział w Rzeszowie zorganizował wspólnie z Rzeszowskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk, Wydziałami Kultury Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie i Urzędu Powiatowego w Dębicy oraz Wojewódzkiego Domu Kultury w Rzeszowie dwudniową sesję popularnonaukową w Rzeszowie i Dębicy, poświęconą twórczości Jerzego Żuławskiego na tle epoki, w związku z 100 rocznicą jego urodzin.

W sesji poświęconej Żuławskiemu uczestniczył syn pisarza, Juliusz Żuławski, znany tłumacz i autor biografii literackich, który udostępnił Oddziałowi szereg zdjęć ojca pochodzących ze zbiorów rodzinnych, a warszawskie Muzeum Literatury wykonało z nich nieodpłatnie powiększone odbitki. Zdjęcia te i pierwodruki dzieł Jerzego Żuławskiego złożyły się na małą ekspozycję towarzyszącą sesji. Koszty sesji pokryli wspólnie wszyscy współorganizatorzy, a Rzeszowskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk pokryje ponadto koszty wydania publikacji stanowiącej pokłosie tej sesji. Oddział Wrocławski — wspólnie z Instytutem Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego — zorganizował w lutym br. sesję nt. „aktualnych tendencji w metodyce nauczania literatury”, Oddział w Elblągu sesję poświęconą awangardowej literaturze dwudziestolecia międzywojennego (Witkacy, Gombrowicz), w Pabianicach — Wyspiańskiemu (w 105 rocznicę urodzin patrona Liceum Ogól-

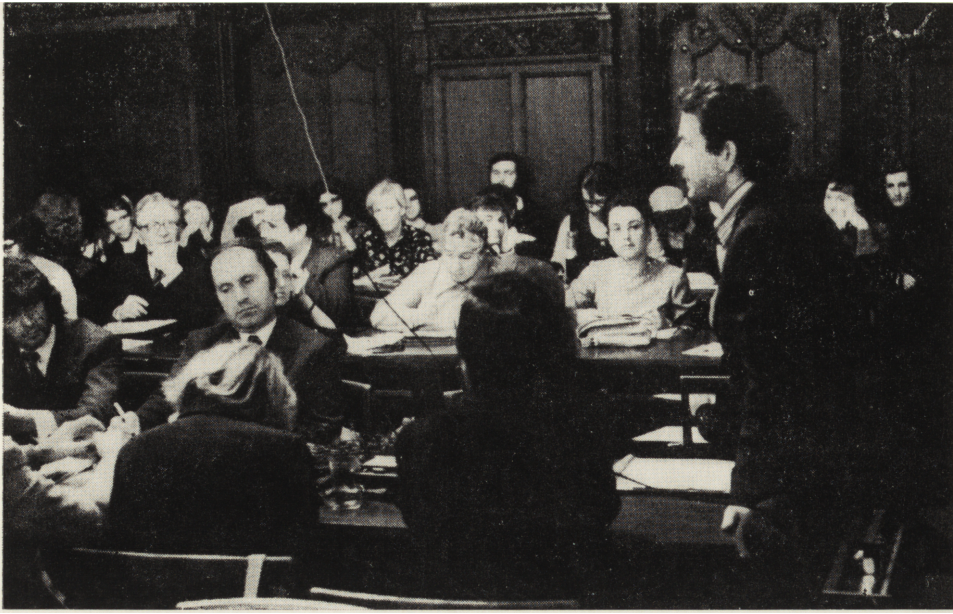
Zjazd Delegatów Towarzystwa. Przemawia prezydent miasta Słupska mgr Włodzimierz Tyras

Fot. R. Sikorski

Zjazd Delegatów Towarzystwa. Referat wygłasza prof. dr Maria Janion, przewodniczy prof. dr Eugeniusz Sawrymowicz

Fot. A. Justyna

Symposium folklorystyczne Zjazdu Delegatów Towarzystwa. Dyskusję prowadzi prof. dr Czesław Hernas

Fot. R. Sikorski

Symposium folklorystyczne Zjazdu. Widok na salę wykładową

Fot. A. Justyna

nokształcącego, w którym mieści się siedziba Oddziału), a w Łomży — Zygmunтови Głogierowi.

Imprezą naukową cieszącą się dużym zainteresowaniem słuchaczy był również cykl odczytów zorganizowany w kwietniu 1974 r. w Warszawie przez Zarząd Główny Towarzystwa a poświęcony literaturze i nauce o literaturze polskiej w 30-lecie PRL. Odczyty te wygłosili:

1. Ryszard Matuszewski — „Proza polska w 30-leciu”,
2. Stefan Treugutt — „Dramaturgia polska w 30-leciu”,
3. Julian Krzyżanowski — „Polska nauka o literaturze w 30-leciu”,
4. Andrzej Lam — „Nowe zjawiska w poezji polskiej ostatniego 30-lecia”.

Odczyty związane z tą rocznicą wygłoszone zostały również w niektórych oddziałach, a na drugą połowę roku 1974 i pierwszą połowę roku 1975 szereg oddziałów zaplanowało sesje naukowe i popularnonaukowe lub cykle odczytów poświęcone literaturze 30-lecia (np. Bydgoszcz, Częstochowa, Gdańsk, Grójec, Jarosław, Lublin, Pabianice, Piotrków Trybunalski i Zielona Góra).

Niektóre planowane z okazji tej rocznicy imprezy naukowe nie mogły zostać zrealizowane z przyczyn niezależnych od organizatorów, jak np. nie udało się Oddziałowi Lubelskiemu sfinansować cyklu odczytów „poeci o poetach” oraz konkursu dla studentów polonistyki, którego tematem miała być ocena niektórych wydanych po wojnie książek o Mickiewiczu.

W niektórych Oddziałach zostały zorganizowane w tym roku odczyty specjalnie przeznaczone dla nauczycieli (w tym głównie dla nauczycieli dokształcających się zaocznie), na co Zarząd Główny otrzymał specjalną jednorazową dotację z Ministerstwa Oświaty i Wychowania. Kilka oddziałów zaplanowało nawet na rok szkolny 1974/1975 specjalne sesje lub cykle odczytów poświęcone problematyce literacko-metodycznej.

Działalność wydawnicza. Ważnym wydarzeniem w życiu Towarzystwa było uzyskanie zgody Akademii na druk typograficzny „Rocznika” oraz wprowadzenie go do sprzedaży poprzez „Dom Książki”. VII tom „Rocznika”, ostatni wydany techniką małej poligrafii, ukazał się na początku sierpnia 1973 r. i był łącznie z innymi wydawnictwami Towarzystwa — głównie tomami „Biblioteki” i „Pamiętnika Literackiego” sprzed 1950 r. — eksponowany na wystawie wydawnictw naukowych zorganizowanej z okazji VII Międzynarodowego Kongresu Sławistów w Warszawie. Nakład tego tomu — zgodnie z zaleceniem Akademii — został rozdzielony pomiędzy Oddziały (200 egz. wziął do sprzedaży „Dom Książki” i 58 egz. Ośrodek Rozpowszechniania PAN) na prenumeratę dla członków Towarzystwa z rabatem 25%. Niestety, kilka Oddziałów dotąd nie rozliczyło się z otrzymanych egzemplarzy.

W listopadzie 1973 r. Zarząd Główny Towarzystwa i redakcja „Rocznika” przekazały do druku kolejny, VIII tom „Rocznika” w dotychczasowej objętości i nakładzie, który ukazał się w sierpniu br. jako pierwszy tom wydany techniką typograficzną. Najważniejszym chyba sukcesem wydawniczym Towarzystwa było jednak uzyskanie zgody i dotacji Polskiej Akademii Nauk na wznowienie „Biblioteki Towarzystwa”. W marcu 1974 r. Towarzystwo przekazało już do Ossolineum kolejny, IX tom „Biblioteki”, który ukaże się w sprzedaży w połowie roku 1975. IX tomem „Biblioteki” jest książka Janiny Kulczyckiej-Saloni pt. *Włodzimierz Spasowicz. Zarys monograficzny*. Jednocześnie Towarzystwo nasze otrzymało już wstępne zaakceptowanie planu wydawniczego na rok 1976 w dotychczasowej objętości 27 arkuszy wydawniczych (12 na „Rocznik” i 15 na „Bibliotekę”).

Oddział Częstochowski przygotował i przekazał do druku kolejny, XXVII tom

„Komunikatów Naukowych”, a Oddział Przemyski złożył w drukarni (przygotowany już wcześniej) II tom *Z dziejów kultury i literatury ziemi przemyskiej*, na którego wydanie uzyskał specjalną dotację z Urzędu Miejskiego w Przemyśle. Drugi tom dziejów ukaże się w sprzedaży na początku 1975 r. Na specjalne podkreślenie zasługuje tutaj pozycja wydawnicza przygotowana w roku 1973 przez Warszawski Oddział Towarzystwa i poświęcona dorobkowi naukowemu Prezesa Towarzystwa prof. dra Juliana Krzyżanowskiego. Pozycja ta to wspomniane już *Dzieło Juliana Krzyżanowskiego* zawierające bibliografię prac Profesora za lata 1913 - 1973, w opracowaniu Zofii Świdwińskiej-Krzyżanowskiej i Marii Bokszczanin oraz rozprawę prezesa Oddziału Warszawskiego Towarzystwa, prof. Z. Libery, pt. *Nad bibliografią prac Juliana Krzyżanowskiego*. Książkę tę o objętości 10 arkuszy wydawniczych przygotował Oddział na 60-lecie debiutu naukowego Profesora, a wydał ją Państwowy Instytut Wydawniczy.

Przy tej okazji warto podkreślić, że Zarząd Główny Towarzystwa uczcił 60-lecie pracy naukowej prezesa Towarzystwa wydaniem specjalnego medalu wybitego w brązie. Dotację na ten cel w wysokości 20 000 zł przyznała Towarzystwu Polska Akademia Nauk. W dniu 18 stycznia 1974 r. Zarząd Główny Towarzystwa, wspólnie z Instytutem Badań Literackich PAN, zorganizował uroczysty wieczór, na którym wręczono Profesorowi medal oraz okolicznościowy druk bibliofilski, wydany przez IBL. W uroczystości tej wzięli również udział przedstawiciele niektórych oddziałów Towarzystwa.

[Tu odczytany został fragment poświęcony naradzie prezesów oddziałów z 18 grudnia 1973 r., z której sprawowanie drukowane jest w IX tomie „Rocznika”. Niektóre z wysuniętych na naradzie propozycji zostały już zrealizowane, inne wymagają czasu, jeszcze inne ściślej może sprecyzowania i zaangażowania się odpowiedniej grupy ludzi w ich realizację.

Codzienną statutową działalnością Towarzystwa kierował Zarząd Główny i powołane przez niego Prezydium, które w okresie kadencji Zarządu odbyło 75 protokołowanych posiedzeń. Posiedzenia Prezydium odbywały się w każdą sobotę, tylko w okresie wakacji znacznie rzadziej i w mniejszym gronie. Prezydium pracowało w następującym składzie: prezes — prof. dr Julian Krzyżanowski, wiceprezesi — prof. dr Eugeniusz Sawrymowicz i prof. dr Edmund Jankowski, sekretarz — mgr Antoni Śledziwski, skarbnik — dr Ryszard Górski, a od 23 czerwca 1973 r. dr Ryszard Wojciechowski oraz członkowie Prezydium: prof. dr Zdzisław Libera, doc. dr Stanisław Frycie, doc. dr Zbigniew Goliński, dr Stanisław Rutkowski i dr Stanisław Świrko jako redaktor naczelny „Rocznika”.

Zarząd Główny odbył w tym czasie 3 plenarne protokołowane posiedzenia, a niektórzy jego członkowie włączali się aktywnie w tok ważniejszych prac Prezydium, np. w organizowanie cyklu odczytów o literaturze w 30-lecie PRL czy w sprawy wydawnicze.

Działalność naukowa, popularyzacyjna i wydawnicza Towarzystwa jest możliwa dzięki życzliwości i poparciu szeregu instytucji naukowych, którym z tego miejsca pragniemy uprzejmie podziękować. [W wygłoszonym sprawozdaniu nastąpiły podziękowania: Wydziałowi I PAN za umożliwienie wybitcia medalu z okazji 60-lecia debiutu naukowego Prezesa Towarzystwa prof. dra Juliana Krzyżanowskiego, za powiększenie budżetu rocznego Towarzystwa, za umożliwienie wznowienia „Biblioteki Towarzystwa” i przejścia na druk typograficzny „Rocznika”; Ministerstwu Oświaty i Wychowania za przyznanie jednorazowej dotacji na organizację odczytów dla nauczycieli; Instytutowi Badań Literackich PAN za umożliwienie członkom oddziałów terenowych brania udziału w sesjach naukowych Instytutu oraz za

pomoc pracowników Instytutu w akcji odczytowej, a także za życzliwość i gościnność Dyrekcji IBL, która udostępnia część swego pokoju na biuro Zarządu; Dyrekcji Instytutu Filologii Polskiej UW za stałe udostępnianie sal uniwersyteckich na działalność odczytową Oddziału Warszawskiego Towarzystwa oraz za pomoc pracowników Instytutu Filologii Polskiej w akcji odczytowej; terenowym placówkom naukowym: Uniwersytetowi Jagiellońskiemu, Uniwersytetowi Łódzkiemu, Katolickiemu Uniwersytetowi Lubelskiemu, Uniwersytetowi Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytetowi Gdańskiemu, Wyższym Szkołom Pedagogicznym w Opolu i Rzeszowie, Wyższej Szkole Nauczycielskiej w Olsztynie i innym szkołom wyższym, Instytutom Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych, towarzystwom naukowym i stowarzyszeniom społeczno-kulturalnym za pomoc i współpracę z oddziałami terenowymi. Szczególne podziękowanie złożono Rektorowi Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Słupsku, Prezydentowi miasta Słupska i Zarządowi Słupskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego za pomoc organizacyjną i finansową w trakcie przygotowań do Zjazdu i sesji folklorystycznej. Słowa podziękowania przekazane zostały również prezesom oddziałów i wszystkim członkom Towarzystwa, z których pomocy i życzliwej rady korzystał Zarząd Główny.]

Maria Grabowska, Antoni Śledziwski

SPRAWOZDANIE

z działalności Towarzystwa
w okresie od sierpnia 1974 do lipca 1975 r.

W okresie sprawozdawczym Towarzystwo kontynuowało swoją aktywność naukowo-popularyzatorską i wydawniczą w ramach statutowych form działalności. Między innymi kontynuowana była w niektórych oddziałach akcja odczytowa poświęcona literaturze 30-lecia PRL. Trzeba odnotować osobno takie ważne wydarzenia jak Zjazd Statutowy Delegatów Oddziałów Towarzystwa w Słupsku (krótkie sprawozdanie ze Zjazdu publikujemy w „Roczniku” osobno) oraz akcję związaną z organizowaniem Ogólnopolskiego Sejmiku Polonistycznego. Inicjatywa doc. dra S. Fryciego zorganizowania ogólnopolskiej dyskusji nad programem języka polskiego w przyszłej 10-letniej szkole powszechnej spotkała się z zainteresowaniem i poparciem Zarządu Głównego, który docenił doniosłość problemu, wyrażając troskę o zagwarantowanie odpowiedniej liczby godzin dla języka polskiego. Przygotowano program Sejmiku i rozesłano do poszczególnych Oddziałów proponowane tematy na Sejmik. W niektórych oddziałach odbyły się specjalne zebrania poświęcone przedyskutowaniu problematyki Sejmiku. Do końca czerwca nadesłano 51 referatów przeznaczonych do księgi mającej stanowić podstawę dyskusji na Sejmiku. Komitet redakcyjny w składzie: dor. dr Frybes, doc. dr Frycie i dr Makowski — zajął się opracowaniem nadesłanych materiałów. W bieżącym numerze zamieszczamy tylko krótki komunikat.